

Opråb i ellefte time

Nok en gang har Nadja Prætorius skabt en vedkommende og nødvendig bog. Bredt favnende og derfor kompleks.

Nogle år tilbage udgav Nadja Prætorius sine betragtninger om stress og moderne arbejdsliv i bogform, og nu følger hun trop med en ny bog, hvor perspektivet breddes ud til at omfatte hele den menneskelige eksistens i nutidens globale verdenssamfund.

Som titlen "Den etiske udfordring i en global tid" fortæller, er det et omfattende projekt. Som læser kommer man bestemt også på arbejde, idet der er tale om en læseproces, som kræver noget af én på flere fronter. For det er hård læsning, når forfatteren på en dog ikke ukærlig facon gang på gang konfronterer os med det afgørende nødvendige i at tage vort (med-)menneskelige ansvar for os selv, hinanden og selve jordklodens overlevelse alvorligt.

Prætorius stiller krav til sin læser, både hvad angår fordøjelsen af stoffet og selve tilegnelsen af det. Særligt i de første kapitler får man sin sag for. Efterhånden bliver det lettere, måske fordi man vænner sig til skrivestilen, og fordi indholdet bliver mere levende og relaterbart, i takt med at forfatteren åbner for egne personlige erfaringer. Hun tager os med ud i skoven i selskab med barnebarnet, med ind i terapirummet, hvor erfaringer fra klienter er med til at understrege og udfolde bogens grundlæggende budskab, og på rejse tilbage til stillehavsøen Mungiki, hvor hun i 1960'erne var på feltophold.

På én og samme tid favner bogen bredt og stikker dybt. Man mærker tydeligt forfatterens akademiske forankring, når hun ridser afsættet for sine betragtninger op og med kyndighed navigerer os igennem forskellige perspektiver på, hvad der skaber eller nedbryder os som mennesker. Således er der plads til tilknytningsteori, samfundsanalyse og -kritik, afstikkere til moderne astro- og kvantefysik såvel som buddhistisk filosofi.

Man sidder tilbage med billedet af det moderne menneske, som fanget i et gigantisk hamsterhjul, hvor de kræfter, der driver

os rundt – producér mere, øg væksten, konkurrer mere – er de samme kræfter, der suger menneskeligheden ud af os. For nok kan aldrig blive nok, men hvad sker der egentlig, hvis vi fortsætter i samme rille? Et farligt spørgsmål, som formodentlig rammer lige ind i den uoverskuelighedsfølelse, der nemt opstår ved tanken om fuldt ud at skulle forholde sig til dette.

At være et menneske

Bogens budskab er, at vi må forholde os. Uden at blive alt for belærende tillader Prætorius sig sammen med os at undres over, hvad der har ført til de virkelighedsforestillinger, vi hver især lever med og i, og ikke mindst hvad der kan føre os frem til gennembrydning af disse.

Dette er en bog, der tillader sig at stille spørgsmål ved noget helt grundlæggende: Hvad vil det sige at være menneske? En bog, der advarer mod de dehumaniserende mekanismer, der gør sig gældende i samfund præget af vækstfilosofi og New Public Management. Som giver kvalificerede bud på, hvorfor menneskeheden er kommet så langt væk fra vort iboende potentiale til at leve empatisk og etisk, til at udfolde den kim til menneskelig visdom, der findes indlejret i os alle. Og som ikke mindst opfordrer mennesket til at (gen-)erhverve retten og pligten til at være menneske.

Ifølge Prætorius står afkaldenes tidsalder foran os, hvad enten vi vil det eller ej, så hvorfor ikke møde dette med villighed, værdighed og accept?

Dette er en bog, der river med, og som er svær at slippe, selv efter at den sidste side er vendt. For budskabet arbejder videre i én. Kunne formidlingen være gjort enklere og mere læsevenlig? Muligvis. Og muligvis ville dette netop blive på bekostning af den kompleksitet, som forfatteren forsøger at favne. ■

Mette Gravesen

BOGDATA

Nadja U. Prætorius: "Den etiske udfordring i en global tid".
Dansk Psykologisk Forlag, 2013. 296 sider, 378 kr.